

รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการระดับชาติ (Proceedings) ครั้งที่ 10 เรื่อง “เอกบุรุษลันนา ครุบาบุคคลสำคัญของโลก”

“Ekkaburut Lanna The Great Kruba; One of the World's” Great Personalities” วันที่ 2 มีนาคม 2567

แนวทางการจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาสุขภาวะแวดล้อมของชุมชน

Participatory waste management guidelines to develop the community's environmental health

นฤพันธ์ สมเจริญ Naruepan Somcharoen

ธนวิชญ์ กิจเดช Thanawit Kitdet

กมลชนก ม่วงเมืองแสน Kamonchanok Mounghmuangsansan

เอื้องฟ้า ตระวิพาต Auangfa Turawipak

วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

yanissaro_17@hotmail.co.th

บทคัดย่อ

คำว่า “ขยะ” ถือว่าเป็นปัญหาอย่างมากที่สุดคือ ขยะในครัวเรือน ถือได้ว่าเป็นปัญหาของสังคม ชุมชน ที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาวะและคุณภาพชีวิตของคน เป็นการนำมาซึ่งความสูญเสียทางด้านสิ่งแวดล้อม ก่อให้เกิดมลพิษทางน้ำ ดินเสื่อมสภาพ ความเสียหายจากเหตุน้ำรั่วคาถุที่จะส่งกลิ่นเหม็นรบกวน รวบเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของสัตว์พาหะนำโรคและแหล่งบ่มเพาะเชื้อโรค จึงต้องมีการนำระบบการจัดการขยะแบบครบวงจร จะช่วยป้องกัน ควบคุม และลดปริมาณของขยะลงได้

การมีส่วนร่วมของชุมชน คนในสังคมให้หันมาให้ความสำคัญ ก็ถือว่าเป็นกลไกความสำเร็จหรือความสำคัญที่จะช่วยกันผลักดันและขับเคลื่อนให้มีการแก้ไขเรื่องของปัญหาขยะให้บรรลุตามเป้าหมายชุมชนปลอดขยะและลดปัญหาสุขภาวะและมีสภาพแวดล้อมที่น่าอยู่ด้วยระบบการจัดการขยะในครัวเรือนด้วยหลักการ 3R และ 7R หลักแนวคิดในเรื่องของการจัดการขยะ ด้วยการคิดนวัตกรรมที่พัฒนามาจากหลักแนวคิดของ 3R ได้แก่ ลดการใช้ (Reduce) ใช้ซ้ำ (Reuse) รีไซเคิล (Recycle) เพื่อเป็นการใช้ประโยชน์จากขยะให้ถึงที่สุดและลดปริมาณขยะในชุมชนลงได้ ด้วยการร่วมมือร่วมใจให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมขึ้นในสังคมหรือชุมชน สิ่งที่มาคือกระบวนการสร้าง

รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการระดับชาติ (Proceedings) ครั้งที่ 10 เรื่อง “เอกบุรุษลันนา ครุบาบุคคลสำคัญของโลก”
“Ekkaburut Lanna The Great Kruba; One of the World's” Great Personalities” วันที่ 2 มีนาคม 2567
การมีส่วนร่วม ซึ่งหากชุมชนสามารถที่จะดำเนินการตามกระบวนการมีส่วนร่วมดังกล่าวได้อย่าง
สมบูรณ์แบบ ก็จะนำไปสู่การพัฒนาสังคมและพัฒนาชุมชน เพื่อความเป็นอยู่ของชุมชนที่ยั่งยืน

คำสำคัญ : นวัตกรรม; การพัฒนาชุมชน; การมีส่วนร่วม; การจัดการขยะด้วยหลัก 3R

Abstract

The word “junk” is considered the most problematic. household waste It can be considered a problem of society and community that affects the health and quality of life of people. It brings about environmental loss. Causes water pollution soil deterioration Damage from annoying causes that will cause a disturbing smell 2. Gather into habitats for disease-carrying animals and incubators for germs. Therefore, a comprehensive waste management system must be implemented. It will help prevent, control and reduce the amount of waste.

community participation People in society should turn to give importance. It is considered a mechanism for success. Or the importance of helping push and drive solutions to the waste problem to achieve the goal of a waste-free community and reduce health problems and have a pleasant environment with a household waste management system as well Principles of 3R and 7R, principles of waste management. By thinking of innovations developed from the concept of 3R, including reducing use, reuse, recycling in order to make the most of waste and reduce the amount of waste in the community. By working together to create a participatory process in society or community What follows is the process of creating participation. If the community is able to carry out the said participation process perfectly. It will lead to social development and community development. For the well-being of the community that is still standing.

Keyword : Innovation; community development; participation; waste management with 3R principles.

บทนำ

ปัจจุบันมีประชากรทั่วโลกที่อาศัยอยู่ในชุมชนเมืองกว่า 2,000 ล้านคน โดยในชุมชนเมืองมีอัตราการผลิตขยะมูลฝอยโดยเฉลี่ย 1.2 กิโลกรัมต่อคนต่อวัน ซึ่งในกลุ่มประเทศที่มีรายได้สูงมีปริมาณขยะคิดเป็น 1 ใน 3 ของโลก แม้มีประชากรเพียง 16% ของประชากรโลกก็ตาม ในขณะที่ปริมาณขยะ 1 ใน 4 มาจากเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และแถบแปซิฟิก นอกจากนี้ 90% ของกลุ่มประเทศที่มีรายได้น้อย มักทิ้งขยะโดยไม่มีวิธีการจัดการที่ดีพอและไม่มีความรู้เรื่องการจัดการขยะมูลฝอย ทำให้ประสบปัญหาปริมาณขยะล้นโลก การเพิ่มขึ้นของประชากรและการขยายตัวของชุมชนเมืองส่งผลให้ปริมาณขยะทั่วโลกมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเป็น 3,400 ล้านตัน หากไม่มีการจัดการอย่างเร่งด่วนปริมาณขยะทั่วโลกจะเพิ่มขึ้นอีก 70% ของการเกิดขยะในปัจจุบันภายในปี พ.ศ.2593 (The World Bank, 2019)

การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและการเพิ่มขึ้นของประชากรทั่วโลกก่อให้เกิดปัญหาทรัพยากร ร่อยหรอและสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรม ซึ่งส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนและด้วยการดำรงชีวิตของมนุษย์นั้นมีกิจกรรมต่างๆ เกิดขึ้นมากมาย นับแต่อดีตสิ่งแวดล้อมมีความสำคัญต่อมนุษย์เป็นอย่างยิ่ง เพราะสิ่งแวดล้อมเป็นแหล่งปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิตของมนุษย์ โดยที่มนุษย์รับเอาธาตุและพลังงานต่าง ๆ เข้าสู่ร่างกายและได้ใช้ประโยชน์จากสิ่งแวดล้อมจากหลากหลายกิจกรรมทั้งทาง เศรษฐกิจและสังคมได้ดำเนินไปอย่างรวดเร็ว ทำให้เกิดการก้าวกระโดดจากสังคมเกษตรกรรมไปสู่สังคมอุตสาหกรรมมีความสัมพันธ์กันกับอัตราการเจริญเติบโตของประชากร และการขยายตัวของสังคมเมือง ซึ่งนำไปสู่การพัฒนาในด้านต่าง ๆ มากมาย ไม่ว่าจะเป็นด้านสาธารณสุข โภชนาการ ด้านสุขภาพ ด้านการศึกษา และอื่น ๆ แต่ในขณะเดียวกันการขยายตัวของเขตเมืองก็นำมาซึ่งปัญหาหลายประการโดยปัญหาที่สำคัญประการหนึ่ง คือ ปัญหาขยะมูลฝอย จึงเป็นปัญหาทางสิ่งแวดล้อมที่สำคัญของชุมชนเมืองทั่วโลก ซึ่งหากไม่มีการกำจัดอย่างถูกต้องและเหมาะสม อาจก่อให้เกิดความเสื่อมโทรมของทรัพยากรและสภาพแวดล้อม ผลภาวะและเกิดปัญหาสังคมตามมา

ปัญหาขยะชุมชนของประเทศไทย นับว่าเป็นปัญหาสำคัญที่อยู่คู่กับสังคมไทยมายาวนานไม่ว่าจะเป็นปริมาณการผลิตขยะที่เพิ่มขึ้น ชุมชนก็เพิ่มขึ้น สถานประกอบการต่างๆ มีมากขึ้น และสิ่งที่ตามมาอย่างเลี่ยงไม่ได้ก็คือ ขยะ ย่อมมีจำนวนมากขึ้นตามไปด้วย จนกระทั่งการกำจัดขยะไม่สอดคล้องกับการเพิ่มขึ้นของจำนวนขยะ ในแต่ละวันจะมีขยะเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนนับร้อยล้านตัน แต่เราสามารถกำจัดขยะได้เพียงวันละไม่กี่สิบล้านตันเท่านั้น จึงมีขยะที่เหลือตกค้างรอการกำจัดอยู่เป็นจำนวนมาก

รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการระดับชาติ (Proceedings) ครั้งที่ 10 เรื่อง “เอกบุรุษลันนา ครุบาบุคคลสำคัญของโลก” “Ekkaburut Lanna The Great Kruba; One of the World's” Great Personalities” วันที่ 2 มีนาคม 2567

แม้รัฐบาลจะมีพื้นที่ที่จัดไว้เพื่อรองรับขยะแต่ก็ไม่เพียงพอกับปริมาณขยะที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว สร้างปัญหาเป็นอย่างมากทั้งทางด้านทัศนวิสัย กลิ่น ความสะอาด ฯลฯ เกิดเป็นปัญหาขยะล้นเมือง ถึงแม้ว่าในปีหนึ่งๆ ประเทศจะต้องเสียงบประมาณเป็นจำนวนมากไปกับการจัดการและแก้ไขปัญหา ด้านขยะ แต่ผลลัพธ์ที่ได้ก็ยังไม่เป็นที่น่าพอใจ เนื่องจากรัฐบาลยังมีการบริหารจัดการขยะยังไม่ดีเท่าที่ควร ประกอบกับประชาชนในประเทศเองก็ยังขาดจิตสำนึกในการทิ้งขยะให้เป็นที่ การคัดแยกขยะก่อนทิ้ง รวมทั้งขาดความรู้เกี่ยวกับการนำขยะกลับมาใช้ใหม่ เพราะพอได้ยินคำว่า “ขยะ” หลายคนก็ไม่สนใจ ละเลยและไม่เห็นคุณค่า ทั้งที่ขยะเหล่านั้นหากนำมาคัดแยกอย่างถูกวิธีแล้วจะสามารถสร้างประโยชน์ได้ และยังสามารถนำกลับมาหมุนเวียนเข้ากระบวนการผลิตเพื่อนำกลับมาใช้ใหม่ได้อีกครั้ง ซึ่งเป็นการประหยัดทรัพยากรและเงินงบประมาณแผ่นดินได้เป็นจำนวนมาก รวมทั้งปริมาณขยะก็จะจำนวนลงได้มาก ซึ่งจะส่งผลดีทั้งต่อสิ่งแวดล้อม ต่อประชากร และต่อประเทศชาติต่อไป

การจะแก้ไขปัญหาให้ได้ผลระยะยาวนั้นต้องเริ่มจากจุดเล็กๆ ก่อน ด้วยการปลูกฝังจิตสำนึกที่ดีในเรื่องการทิ้งขยะให้กับเยาวชนให้เห็นความสำคัญและประโยชน์ของการคัดแยกขยะ โดยขยะชุมชนที่เกิดขึ้นสามารถจำแนกตามองค์ประกอบได้ 4 ประเภท ได้แก่ ขยะย่อยสลาย ขยะรีไซเคิล ขยะอันตราย และขยะทั่วไป โดยขยะแต่ละประเภทจะต้องได้รับการจัดการอย่างเหมาะสม โดยมีขั้นตอนวิธีดำเนินการ อันประกอบไปด้วย 6 ขั้นตอน ภายใต้หลักการ การลดปริมาณขยะและการใช้ซ้ำ (Reduce and Reuse) การนำกลับมาใช้ใหม่ (Recycling) การผลิตพลังงาน (Energy Recovery) และการกำจัดขั้นตอนสุดท้าย (Final Disposal) ในประเทศกำลังพัฒนามีปริมาณขยะเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ก้าวแรกของการจัดการขยะเริ่มจากการจัดการขยะประเภทพลาสติกและกระดาษโดยนำหลักการ 3Rs มาใช้เพื่อการจัดการขยะมูลฝอยอย่างยั่งยืน ประกอบด้วย Reuse, Reduce และ Recycle ในทวีปเอเชียมีการจัดการขยะเริ่มจากการลดการเกิดขยะมูลฝอย และการกำจัดขยะเป็นทางเลือกสุดท้าย มีการนำแนวคิด 5Rs มาใช้ในการจัดการขยะมูลฝอย ได้แก่ Reuse, Reduce, Recycle, Repair และ Reject ซึ่งทางประเทศญี่ปุ่นได้ริเริ่มนำแนวคิดการลดปริมาณขยะมูลฝอยที่ต้นทางมาใช้ นอกจากช่วยลดการเกิดขยะมูลฝอยแล้ว ยังช่วยลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน และเป็นการสร้างการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน (Economy Division International Environmental Technology Centre, 2017)

รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการระดับชาติ (Proceedings) ครั้งที่ 10 เรื่อง “เอกบุรุษลันนา ครุบาบุคคลสำคัญของโลก”
“Ekkaburut Lanna The Great Kruba; One of the World's” Great Personalities” วันที่ 2 มีนาคม 2567

การจัดการขยะมูลฝอยของประเทศไทยยังเน้นที่ “การกำจัด” เป็นหลักภายใต้แนวความคิดที่เห็นขยะมูลฝอยเป็นเพียงสิ่งไร้ค่าที่จะต้องถูกทำให้หายไปหรือเก็บกักไว้เป็นที่เก็บทาง ขณะเดียวกันก็จำนนต่อปริมาณที่มีแต่จะเพิ่มขึ้นตามการเติบโตของการบริโภคและวิถีทันสมัย ดังนั้นมิติการจัดการปัญหาขยะมูลฝอยจึงมุ่งไปที่การเพิ่มศักยภาพในการกำจัดให้มากขึ้น รวดเร็วขึ้น ตลอดจนการปรับปรุงประสิทธิภาพการจัดเก็บรวบรวมขยะมูลฝอยให้ทั่วถึงขึ้น ทั้งนี้จากการขยายตัวของชุมชน การส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวและการขยายตัวของภาคธุรกิจด้านต่างๆจากการคาดการณ์ปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นทั่วประเทศในรอบสิบปีที่ผ่านมา

จากสภาวะการณดังกล่าว ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจำเป็นต้องมีการดำเนินการจัดการให้ถูกวิธีและจะต้องมีการให้การศึกษาอบรมชี้แจงแก่ประชาชนให้เข้าใจในพิษภัยและอันตรายอันเกิดจากขยะมูลฝอยทั้งในด้านการเก็บขน การจัดเก็บ การกำจัด ปัญหาขยะเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นจากการกระทำของประชาชนทั้งโดยตั้งใจ หรือไม่ตั้งใจ การแก้ไขปัญหาก็ต้องแก้ที่การกระทำของประชาชนเพื่อที่จะทราบว่าปัจจัยใดที่มีส่วนทำให้เกิดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์บ้าง ย่อมทำให้สามารถหามาตรการที่จะควบคุมพฤติกรรมของคนได้อย่างเหมาะสมยิ่งขึ้น จากความสำคัญและความจำเป็นของปัญหาดังกล่าว เป็นเหตุให้มีความสนใจศึกษาถึงศูนย์นวัตกรรมจัดการขยะครบวงจรและธนาคารขยะเพื่อสุขภาพแวดล้อมสะอาดอย่างยั่งยืน ทั้งนี้เพื่อจะได้นำผลจากการศึกษาเป็นข้อมูลในการวางแผนปรับปรุงและพัฒนาประสิทธิภาพในการจัดการขยะมูลฝอย เพื่อเป็นการส่งเสริมการสร้างรายได้จากขยะรีไซเคิลสามารถมาเป็นหลักการประกันชีวิตขั้นพื้นฐาน คือ การฃาปนกิจ สวัสดิการ และกองทุนกู้ยืมกันเพื่อส่งเสริมความสามัคคี การแบ่งปัน การโอบเอื้ออาทร และการอุมชูกันของคนในสังคม รวมทั้งเป็นการเสริมสร้างพฤติกรรมที่ดีให้กับประชาชนในชุมชนให้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขและมีคุณภาพชีวิตที่ดีมีรายได้อย่างยั่งยืนตลอดไป

ความหมายการมีส่วนร่วมของชุมชน

การมีส่วนร่วมของชุมชนคือ กระบวนการให้คนในชุมชนหรือคนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินการพัฒนา ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจแก้ปัญหาของตนเอง ร่วมใช้ความคิดสร้างสรรค์ความรู้และความชำนาญที่เหมาะสม และสนับสนุนติดตามผลการปฏิบัติงานขององค์กรและ

รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการระดับชาติ (Proceedings) ครั้งที่ 10 เรื่อง “เอกบุรุษลันนา ครุบาบุคคลสำคัญของโลก” “Ekkaburut Lanna The Great Kruba; One of the World's” Great Personalities” วันที่ 2 มีนาคม 2567

เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนที่แท้จริงจึงหมายถึงการที่คนในชุมชนพัฒนาขีดความสามารถของตนเองในการจัดการและควบคุมการใช้ทรัพยากร และปัจจัยการผลิตที่มีอยู่ในสังคม เพื่อประโยชน์ต่อการดำรงชีพทางเศรษฐกิจและสังคม และการตัดสินใจต่างๆ เป็นที่ยอมรับร่วมกัน (จินตวีร์ เกษมสุข, (2554) การที่คนในชุมชนร่วมมือกันคิดร่วมกันปฏิบัติและร่วมรับผิดชอบช่วยเหลือกัน และกันไม่ว่าจะเป็นของบุคคลหรือของชุมชน ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการดำเนินงาน ดำเนินกิจกรรม เกิดการพัฒนาอนุรักษ์และเกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ต้องการซึ่งการมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นสิ่งที่สำคัญ ของการพัฒนาชุมชน จึงส่งผลให้การดำเนินงานหรือดำเนินกิจกรรมเป็นไปตามแผนงานที่วางไว้หรือโครงการที่วางไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและการที่ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการคิดริเริ่มตัดสินใจเข้ามาร่วมรับผิดชอบในการพัฒนาชุมชนของตน และร่วมกันกระทำ ในสิ่งที่ลงความเห็นร่วมกัน ตามความต้องการของชุมชนและสิ่งที่ช่วยกัน ทำต้องเป็นสิ่งที่จำเป็นต่อชุมชนเพื่อเปิดโอกาสให้คนในชุมชนเป็นผู้ตัดสินใจและกำหนดปัญหาความต้องการของตนเองได้อย่างแท้จริง และเพื่อเป็นการเสริมสร้างพลังให้แก่คนในชุมชนหรือกลุ่มบุคคลหรือองค์กรที่ตั้งขึ้นในชุมชน

ดังนั้นการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการส่งเสริมและการรักษาปัญญาทางวัฒนธรรมจึงเป็นสิ่งสำคัญ ที่ชุมชนต้องมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง เพื่อให้ได้ความรู้ของข้อ มูลที่ถูกต้อง และเป็นความภาคภูมิใจร่วมกันของคนในชุมชนหรือท้องถิ่น และยังเป็นการสร้างจิตสำนึกร่วมกัน ให้เกิดความรักความสามัคคีกัน ในชุมชนหรือในท้องถิ่น เพื่อประโยชน์ส่วนรวมของชุมชน (Bangkok: Doctor of Laws, 2017)

แนวคิดการพัฒนาสังคมแบบมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วม (participation) คือ เป็นผลมาจากการเห็นพ้องกันในเรื่องของความต้องการและทิศทางของการเปลี่ยนแปลง จะต้องมีความก่อให้เกิดความคิดริเริ่มโครงการเพื่อการปฏิบัติ เหตุผลแรกของการที่มีคนมารวมกันได้ควรจะต้องมีการตระหนักว่าการกระทำทั้งหมด ที่ทำโดยกลุ่มผู้นำชุมชน หรือกระทำผ่านองค์กร (organization) ดังนั้นผู้นำชุมชน องค์กรจะต้องเป็นเสมือนตัวนำให้บรรลุถึงความเปลี่ยนแปลงได้ (ยุพาพร รูปงาม, 2545) การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้ชุมชนเกิดการพัฒนา ซึ่งมีปัจจัยหลายอย่างที่ทำให้ชุมชนเกิดการพัฒนา เช่น การมีส่วนร่วม หลักการพัฒนาชุมชน กระบวนการพัฒนาชุมชน เป็นต้น สิ่งเหล่านี้จึงเป็นเรื่องที่สำคัญที่ต้อง

รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการระดับชาติ (Proceedings) ครั้งที่ 10 เรื่อง “เอกบุรุษลันนา ครุบาบุคคลสำคัญของโลก” “Ekkaburut Lanna The Great Kruba; One of the World's” Great Personalities” วันที่ 2 มีนาคม 2567

ใช้ในงานพัฒนาชุมชน และคนก็มีส่วนสำคัญที่สุด เพราะ คนเป็นศูนย์กลางหลักในการพัฒนาที่จะทำ ให้ชุมชนมีการพัฒนาไปในทางที่ดี การมีส่วนร่วมเป็นหัวใจของการพัฒนาชนบท ไม่มีประเทศไหนที่ พัฒนาโดยปราศจากการร่วมมือของประชาชน

หลักการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนของสังคมได้เข้ามามีส่วนร่วมกับภาคราชการนั้น International Association for Public Participation ได้แบ่งระดับของการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็น 5 ระดับ ดังนี้

1. การให้ข้อมูลข่าวสาร ถือเป็นการมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับต่ำที่สุด แต่เป็นระดับที่สำคัญที่สุด เพราะเป็นก้าวแรกของการที่ภาคราชการจะเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าสู่กระบวนการมีส่วนร่วมในเรื่องต่าง ๆ วิธีการให้ข้อมูลสามารถใช้ช่องทางต่าง ๆ เช่น เอกสารสิ่งพิมพ์ การเผยแพร่ ข้อมูลข่าวสารผ่านทางสื่อต่าง ๆ การจัดนิทรรศการ จัดหมายข่าว การจัดงานแถลงข่าว การติดประกาศ และการให้ข้อมูลผ่านเว็บไซต์ เป็นต้น

2. การรับฟังความคิดเห็น เป็นกระบวนการที่เปิดให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูล ข้อเท็จจริงและความคิดเห็นเพื่อประกอบการตัดสินใจของหน่วยงานภาครัฐด้วยวิธีต่าง ๆ เช่น การรับฟังความคิดเห็น การสำรวจความคิดเห็น การจัดเวทีสาธารณะ การแสดงความคิดเห็นผ่านเว็บไซต์ เป็นต้น

3. การเกี่ยวข้อง เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน หรือร่วมเสนอแนะทางที่นำไปสู่การตัดสินใจ เพื่อสร้างความมั่นใจให้ประชาชนว่าข้อมูลความคิดเห็นและความต้องการของประชาชนจะถูกนำไปพิจารณาเป็นทางเลือกในการบริหารงานของภาครัฐ เช่น การประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพิจารณาประเด็นนโยบายสาธารณะ เป็นต้น

4. ความร่วมมือ เป็นการให้กลุ่มประชาชนผู้แทนภาคสาธารณะมีส่วนร่วม โดยเป็นหุ้นส่วนกับภาครัฐในทุกขั้นตอนของการตัดสินใจ และมีการดำเนินกิจกรรมร่วมกันอย่างต่อเนื่อง เช่น คณะกรรมการที่มีฝ่ายประชาชนร่วมเป็นกรรมการ เป็นต้น

5. การเสริมอำนาจแก่ประชาชน เป็นขั้นที่ให้บทบาทประชาชนในระดับสูงที่สุด โดยให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจ เช่น การลงประชามติในประเด็นสาธารณะต่าง ๆ โครงการกองทุนหมู่บ้านที่มอบอำนาจให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจทั้งหมด การทำโครงการและกิจกรรมต่างๆที่เกิดจากความ ต้องการของประชาชน เป็นต้น

รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการระดับชาติ (Proceedings) ครั้งที่ 10 เรื่อง “เอกบุรุษลันนา ครุบาบุคคลสำคัญของโลก”
“Ekkaburut Lanna The Great Kruba; One of the World's” Great Personalities” วันที่ 2 มีนาคม 2567

การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม การพิจารณาตัดสินใจการร่วมกัน รับผิดชอบในเรื่องต่างๆ อัน มีผลกระทบถึงตัวของชุมชน เองการฝึกกำลังเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์เกิด ความร่วมมือว่าการระดมพลังของประชาชนให้เกิดความร่วมมือร่วมใจระหว่างประชาชนด้วยกัน และ รวมทั้งการปฏิบัติการให้ประชาชนเกิดความร่วมมือร่วมใจกับหน่วยงานของรัฐ หรือตัวแทนอย่างเต็มที่

การพัฒนาแบบมีส่วนร่วม เป็นการพัฒนาที่เน้นให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาหรือเป็น หุ้นส่วนในการพัฒนา อันเป็นกระแสแนวความคิดเกี่ยวกับการพัฒนาและอยู่ในแผนฉบับ ที่ 8 โดย ความคิดพื้นฐานที่สำคัญ คือ ประชาชนในชุมชนควรเป็นผู้ระบุปัญหาความต้องการตลอดจนแนว ทางแก้ไขปัญหาของชุมชน ซึ่งการมีส่วนร่วมของประชาชนจะมีผลทำให้มีการเพิ่มบทบาท (วชิรวัชร งามละม่อม, แนวคิดการมีส่วนร่วมในการพัฒนาในชุมชน)

การพัฒนาแบบการมีส่วนร่วมของประชาชน การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นคำ ที่เริ่มใช้กัน เมื่อประมาณ 30 ปีที่ผ่านมา เพื่อแสดงว่า โครงการพัฒนาต่างๆ ที่นำ ไปให้ชาวบ้านในชุมชนต่าง ๆ นั้น ประชาชนในพื้นที่มีส่วนร่วมบ้างก็บอกว่า มีส่วนร่วมในการดำเนินงาน โดยชุมชนมีส่วนสมทบ งบประมาณ 5-10% ถ้าไม่ มีเงินก็คิดจากมูลค่าแรงงาน วัสดุสิ่งของหรือวัสดุแรงงาน หรืออะไรก็ได้ ที่มาจากชุมชนงบประมาณเกือบทั้งหมด รวมทั้งการคิดและวางแผนมาจากข้างบน คือ มาจาก หน่วยงานภายนอกทั้งหน่วยงานราชการหรือองค์กรเอกชนบ้างก็บอกว่ามีส่วน ร่วมในทุกขั้นตอน คือ การเก็บข้อมูลวางแผนการปฏิบัติและประเมินผลและอ้างว่า นี่คือการระดมทุนที่มาจากข้างล่าง รวมทั้งอ้างว่า ได้มีการทำประชาพิจารณ์ซึ่งหมายถึงว่า ได้รับการรับรองจากชุมชนมีส่วนร่วมในการ ตัดสินใจ ในการกำหนดนโยบายการบริหารจัดการทรัพยากร การบริหารจัดการชุมชนจึงต้องมีการ แยกแยะเนื้อหาและรูปแบบของ “การมีส่วนร่วมของประชาชน” ให้เหมาะสมกับในแต่ละเรื่องพร้อม กับวิธีการและกระบวนการที่เหมาะสมการมีส่วนร่วมของประชาชนจึงไม่ใช่แต่เพียงรูปแบบ เช่นการ เลือกตั้งในทุกระดับแล้วก็ปล่อยให้ผู้ได้รับเลือกตั้งไปดำเนินการทุกอย่างทุกเรื่องการมีส่วนร่วม ของประชาชนหมายความว่า หลังการดำเนินงานของผู้ที่ได้รับเลือกตั้งเข้าไปทำหน้าที่แทนประชาชนการมี ส่วนร่วมของประชาชน กระบวนการที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มีโอกาสได้แสดง ความสามารถของตนและได้เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่มีผลต่อชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชนหรือ ท้องถิ่น รวมทั้งมีการนำ ความคิดเห็นดังกล่าวไปประกอบการพิจารณากำหนดนโยบายและการ ตัดสินใจของรัฐ ประกอบด้วยการให้ข้อมูลข่าวสารต่อผู้มีส่วนเกี่ยวข้องการเปิดรับความคิดเห็นจากคน

รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการระดับชาติ (Proceedings) ครั้งที่ 10 เรื่อง “เอกบุรุษลันนา ครุบาบุคคัลสำคัญของโลก” “Ekkaburut Lanna The Great Kruba; One of the World's” Great Personalities” วันที่ 2 มีนาคม 2567 ในชุมชน การวางแผนร่วมกันและการพัฒนาศักยภาพของคนในชุมชนให้สามารถเข้ามามีส่วนร่วมได้ (วชิรวัชร งามละม่อม, (2558).

กล่าวโดยสรุป แนวคิดในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนจึงสำคัญมากต่อการส่งเสริมให้คนในชุมชนหรือคนในท้องถิ่นได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ได้มีส่วนร่วมมือกัน คิดตัดสินใจพิจารณาในเรื่องต่างๆ กำหนดนโยบาย การบริหารทรัพยากร บริหารจัดการคนในชุมชนและให้คนในชุมชนหรือคนในท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ทั้งนี้จึงทำให้ชุมชนเกิดการพัฒนาศักยภาพไปในทิศทางที่ดียิ่งขึ้น ทำให้ชุมชนในพื้นที่นั้นๆได้เป็นที่รู้จักในวงกว้างเกิดเป็นความภาคภูมิใจของคนในชุมชน

การจัดการขยะแบบครบวงจรเพื่อพัฒนาสุขภาวะ

คำว่า “ขยะ” อธิบายได้ว่า คนเราเพียง 1 คน นั้นสามารถสร้างขยะได้ 1.13 กิโลกรัมต่อวัน และที่เป็นปัญหามากที่สุดคือ ขยะในครัวเรือน ถือได้ว่าเป็นปัญหาของสังคม ชุมชน ที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาวะและคุณภาพชีวิตของคน เป็นการนำมาซึ่งความสูญเสียทางด้านสิ่งแวดล้อม ก่อให้เกิดมลพิษทางน้ำ ดินเสื่อมสภาพ ความเสียหายจากเหตุน้ำรั่วราคาขยะที่จะส่งกลิ่นเหม็นรบกวน รวบรวมเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของสัตว์พาหะนำโรคและแหล่งบ่มเพาะเชื้อโรค

ระบบการจัดการขยะแบบครบวงจร จะช่วยป้องกัน ควบคุม และลดปริมาณของขยะลงได้ หากเริ่มต้นที่จะสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชน คนในสังคมให้หันมาให้ความสำคัญ ก็ถือว่าเป็นกลไกความสำเร็จ หรือความสำคัญที่จะช่วยกันผลักดันและขับเคลื่อนให้มีการแก้ไขเรื่องของปัญหาขยะให้บรรลุตามเป้าหมายชุมชนปลอดขยะและลดปัญหาสุขภาวะและมีสภาพแวดล้อมที่น่าอยู่ (กรมควบคุมมลพิษ,2547)

ระบบการจัดการขยะในครัวเรือนด้วยหลักการ 3R และ 7R

“แม้จำนวนขยะจะมีปริมาณเพิ่มมากขึ้น แต่การจัดการขยะที่ดีขึ้นและสามารถลดปริมาณของขยะลงได้ ด้วยหลักการ ของ 3R และ 7R” โดยในปัจจุบันมีการนิยมนำหลักแนวคิดในเรื่องของการจัดการขยะ ด้วยการคิดนวัตกรรมที่พัฒนามาจากหลักแนวคิดของ 3R ได้แก่ ลดการใช้ (Reduce) ใช้ซ้ำ (Reuse) รีไซเคิล (Recycle) ไปถึงหลัก 7R ได้แก่ กระบวนการคัดแยกขยะในชุมชนก่อนนำไปกำจัด โดยแบ่งออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่ ขยะอินทรีย์ ขยะรีไซเคิล ขยะอันตราย (ขยะสารพิษ) ขยะทั่วไป

รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการระดับชาติ (Proceedings) ครั้งที่ 10 เรื่อง “เอกบุรุษลันนา ครุบาบุคคลสำคัญของโลก” “Ekkaburut Lanna The Great Kruba; One of the World's” Great Personalities” วันที่ 2 มีนาคม 2567 และยังผ่านกระบวนการของการคิดค้นที่ โดยการนำกลับมาใช้ใหม่ให้เกิดประโยชน์และการเพิ่มมูลค่า โดยผ่านกิจกรรมต่างๆ เช่น การคัดแยกหรือคัดกรองเพื่อขายให้กับร้านรับซื้อของเก่าหรือชาเล้ง ธาราการขยะ กิจกรรมขยะแลกไข่ และตลาดนัดขยะมูลฝอยของชุมชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีโครงการเข้าร่วม เป็นต้น เพื่อเป็นการใช้ประโยชน์จากขยะให้ถึงที่สุดและลดปริมาณขยะในชุมชนลงได้

การสร้างระบบการจัดการขยะครบวงจร ด้วยการใช้ประโยชน์จากขยะ (กรมควบคุมมลพิษ,2551)

แนวทางการดำเนินการจัดการขยะในชุมชน มีองค์ประกอบสำคัญ 5 ส่วน ประกอบด้วย

- วิเคราะห์สถานการณ์และค้นหาหาความรู้
- สร้างกลไกการทำงานร่วมกับชุมชน หรือภาคีเครือข่าย
- สร้างความตระหนัก และมาตรการ/กติกาข้อตกลงร่วม วางระบบการจัดการแบบครบวงจร
- ผลักดันและให้การสนับสนุนให้เกิดการปฏิบัติการใน ครั้วเรือน “ระบบจัดการในชุมชน” ให้ความรู้ สร้างแรงบันดาลใจ และแรงจูงใจ
- การติดตามและการประเมินผลที่ได้กับการพัฒนาระบบ ไว้ดังนี้
 - ค้นหาแกนนำ หรือ “คณะทำงานการจัดการขยะ”
 - สร้างความตระหนักและความเข้าใจในการจัดการขยะให้กับคนในชุมชน
 - การวางระบบ “การจัดการขยะ”
 - ปฏิบัติการจัดการขยะในครัวเรือนและในชุมชน
 - ติดตามและการสร้างแรงจูงใจในการปลูกฝังเรื่องการคัดแยกขยะ
 - สรุปผลและหาแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงเพื่อให้เกิดความคิดใหม่ ๆ อย่างต่อเนื่อง

ดำเนินการจัดตั้งคณะทำงานการจัดการขยะ ต้องประกอบด้วย ตัวแทนจากกรรมการชุมชน ตัวแทนในชุมชน และผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่มีบทบาทหน้าที่ดำเนินการจัดการให้มีรูปแบบหรือระบบการจัดการขยะให้เกิดขึ้นในชุมชน การสร้างความรู้และการสนับสนุนการปฏิบัติการคัดแยกขยะ สร้างหลักการและเป้าหมายมาตรการ/ข้อตกลงร่วมกันของสมาชิกในชุมชน การติดตามประเมิน โดยอยู่ภายใต้ข้อตกลงการทำงาน และมีการจัดทำแผนการปฏิบัติงานที่ชัดเจน

สร้างความตระหนักและความเข้าใจในการจัดการขยะให้กับคนในชุมชน

รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการระดับชาติ (Proceedings) ครั้งที่ 10 เรื่อง “เอกบุรุษลันนา คุรบาบุคคลสำคัญของโลก”
“Ekkaburut Lanna The Great Kruba; One of the World's” Great Personalities” วันที่ 2 มีนาคม 2567

การให้ความรู้ สร้างความเข้าใจถึงสถานการณ์ และสภาพของปัญหาสังคมที่เกิดขึ้น ในการจัดการขยะในครัวเรือน เพื่อให้คนในชุมชนสามารถคัดแยกประเภทขยะและจัดการขยะได้ตั้งแต่ในครัวเรือน รวมถึงการผลักดันให้เกิดกติกาและข้อตกลงในการจัดการขยะในครัวเรือนหรือชุมชนร่วมกัน เช่นมีกฎกติกาหรือข้อตกลงร่วมกันเรื่องขยะ ได้แก่ การลดปริมาณขยะในครัวเรือน, มีการตกลงร่วมกันในการจัดการขยะแต่ละประเภท, ต้องมีการคัดกรองหรือคัดแยกขยะที่ถูกต้องและถูกต้องในครัวเรือน, ทุกครัวเรือนจะต้องนำขยะไปขายหรือและกับสิ่งของกับทางธนาคารขยะรีไซเคิล, และสุดท้ายการนำขยะกลับมาใช้ประโยชน์

การวางระบบ “การจัดการขยะ”

จัดให้มีระบบการจัดการขยะในชุมชนตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ โดยใช้ข้อมูลสถานการณ์ปัญหาขยะที่เกิดขึ้นในชุมชน และเป็นการเปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วมกันแชร์ไอเดียการออกแบบและการวางระบบการจัดการขยะ เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการเป็นเจ้าของและค้นหาแนวทางใหม่ๆ ที่จะนำไปสู่การปฏิบัติได้จริง ทั้งนี้ในการบริหารจัดการเรื่องขยะ ควรเป็นรูปแบบที่เกิดจากการปรับใช้ประโยชน์จากทุนทางสังคมที่มีอยู่ในชุมชนมาเป็นพลังขับเคลื่อนในการแก้ไขปัญหาขยะซึ่งจะทำให้ชุมชนเข้มแข็งอย่างยั่งยืน โดยยึดหลักการพึ่งพาตนเอง (ทิวา ประสุวรรณ และคณะ, 2559)

ปฏิบัติการจัดการขยะในครัวเรือนและในชุมชน

ดำเนินการกระตุ้นให้มีการคัดแยกขยะครบวงจร ทั้งในครัวเรือน และชุมชน คือการลดปริมาณขยะที่อาจเกิดขึ้น การใช้ซ้ำ หรือนำกลับมาใช้ใหม่ (ด้วยหลักแนวคิด 3Rs) 3R เป็นแนวคิดและแนวทางในการปฏิบัติเพื่อการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่า สามารถช่วยลดปริมาณขยะให้น้อยลงด้วยการลดการใช้ การนำกลับมาใช้ซ้ำ และการนำขยะกลับมาใช้ใหม่ (Reduce Reuse and Recycle: 3Rs) โดยเริ่มต้นที่การใช้ให้น้อยลง ลดการใช้วัสดุ ผลิตภัณฑ์ ที่ก่อให้เกิดขยะเพื่อลดปริมาณขยะที่เกิดขึ้น (Reduce) การนำวัสดุ ผลิตภัณฑ์ที่ยังสามารถใช้งานได้ กลับมาใช้ซ้ำ (Reuse) และการนำวัสดุ ผลิตภัณฑ์ที่ใช้งานแล้วมาแปรรูป เพื่อนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ หรือ รีไซเคิล (Recycle)

1. Recycle – นำกลับมาใช้ใหม่ ด้วยการคัดแยกขยะมูลฝอยแต่ละประเภท ที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่หมุนเวียนกลับเข้าสู่กระบวนการผลิตของแต่ละประเภทได้ เช่น ขวดแก้ว กระดาษ พลาสติก โลหะ ที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่, การนำเศษอาหาร มาทำเป็นแก๊ส หรือปุ๋ยหมักอินทรีย์

รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการระดับชาติ (Proceedings) ครั้งที่ 10 เรื่อง “เอกบุรุษลันนา ครุบาบุคคลสำคัญของโลก”
“Ekkaburut Lanna The Great Kruba; One of the World's” Great Personalities” วันที่ 2 มีนาคม 2567

2. Reduce – ลดการใช้ (คิดก่อนใช้) ลดระดับการใช้ปัจจุบัน ควบคุมปริมาณการใช้ให้อยู่ในสัดส่วนที่พอเหมาะ โดยลดการใช้ การบริโภคทรัพยากรที่ไม่จำเป็นลง เพราะการลดการบริโภคของเรา จะช่วยให้เราลดปริมาณขยะที่สร้างขึ้นได้ ในขั้นตอนนี้เริ่มต้นโดยการสำรวจว่าเราจะลดการบริโภคที่ไม่จำเป็นตรงไหนได้บ้าง ตัวอย่าง เช่น ลดการสร้างขยะในที่ทำงาน แก้วบนหน้าจอไม่ใช้นกระดาด เพื่อลดการใช้กระดาษ,ใช้อีเมลเพื่อลดการใช้กระดาษ, คิดก่อนพิมพ์หรือถ่ายสำเนา พิมพ์และทำสำเนาให้น้อยที่สุด, ส่งและจัดเก็บเอกสาร เช่น เอกสารที่จำเป็นและข้อเสนอทางธุรกิจทางอิเล็กทรอนิกส์ แทนที่จะเป็นกระดาษ, เมื่อต้องพิมพ์หรือทำสำเนาให้ทำสองด้าน, หมุนเวียนเอกสารแทนการทำสำเนาเฉพาะสำหรับทุกคน, เปลี่ยนระยะขอบบนเอกสาร Word ระยะขอบเริ่มต้นของเอกสารที่พิมพ์คือ 1.25 นิ้วทุกด้าน เพียงเปลี่ยนระยะขอบเป็น 0.75 นิ้วจะช่วยลดปริมาณกระดาษที่ใช้ลงเกือบ 5 เปอร์เซ็นต์

3. Reuse – นำกลับมาใช้ซ้ำ (ใช้แล้วใช้อีก) การใช้ซ้ำ เป็นการใช้ทรัพยากรให้คุ้มค่าที่สุด โดยการนำสิ่งของเครื่องใช้มาใช้ซ้ำ ซึ่งบางอย่างอาจใช้ซ้ำได้หลาย ๆ ครั้ง เช่น ใช้บรรจุภัณฑ์ซ้ำหลายครั้ง ก่อนทิ้ง ใช้ภาชนะที่สามารถใช้ซ้ำได้ ซึ่งนอกจากช่วยลดการเกิดขยะแล้ว ยังช่วยลดปริมาณการตัดต้นไม้ได้เป็นจำนวนมาก เช่น เลือกใช้ถ่านไฟฉายแบบชาร์ตได้, ดัดแปลงของเหลือใช้เพื่อใช้ประโยชน์, เสื้อผ้าเก่านำไปบริจาค หรือถูพื้น, ซ่อมแซมอุปกรณ์ต่างๆ ไม่ทิ้งเป็นขยะ, การใช้กระดาษ 2 หน้า, การนำกระดาษรายงานที่เขียนแล้ว 1 หน้า มาใช้ในหน้าที่เหลือหรืออาจนำมาทำเป็นกระดาษโน้ต

ติดตามและการสร้างแรงจูงใจในการปลูกฝังเรื่องการคัดแยกขยะ

การติดตามผลและการสร้างแรงจูงใจในการจัดการขยะในครัวเรือนหรือชุมชนประจำทุกเดือน พร้อมทั้งคืนข้อมูลการติดตามผลให้กับคนในชุมชนได้รับรู้และ ยกย่องครัวเรือนที่มีการคัดแยกขยะเพื่อเป็นการให้กำลังใจ และเพิ่มความอยากเป็นคนที่เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการคัดแยกขยะด้วยแรงจูงใจนี้

สรุปผลและหาแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงเพื่อให้เกิดความคิดใหม่ๆอย่างต่อเนื่อง
เมื่อดำเนินการมาได้ระยะหนึ่ง หรือเสร็จสิ้นการดำเนินในแต่ละปี ให้ดำเนินการสรุปผลเพื่อพัฒนาแนวทางการจัดการขยะอย่างเหมาะสมกับชุมชนต่อไป

สรุป

คำว่า “ขยะ” ถือว่าเป็นปัญหาอย่างมากที่สุดคือ ขยะในครัวเรือน ถือได้ว่าเป็นปัญหาของสังคม ชุมชน ที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพและคุณภาพชีวิตของคน เป็นการนำมาซึ่งความสูญเสียทางด้านสิ่งแวดล้อม ก่อให้เกิดมลพิษทางน้ำ ดินเสื่อมสภาพ ความเสียหายจากเหตุน้ำรั่วคาถุที่จะส่งกลิ่นเหม็นรบกวน รวบเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของสัตว์พาหะนำโรคและแหล่งบ่มเพาะเชื้อโรค จึงต้องมีการนำระบบการจัดการขยะแบบครบวงจร จะช่วยป้องกัน ควบคุม และลดปริมาณของขยะลงได้

จึงได้ริเริ่มต้นที่จะสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชน คนในสังคมให้หันมาให้ความสำคัญ ก็ถือว่าเป็นกลไกความสำเร็จ หรือความสำคัญที่จะช่วยกันผลักดันและขับเคลื่อนให้มีการแก้ไขเรื่องของปัญหาขยะให้บรรลุตามเป้าหมายชุมชนปลอดขยะและลดปัญหาสุขภาพและมีสภาพแวดล้อมที่น่าอยู่ด้วยระบบการจัดการขยะในครัวเรือนด้วยหลักการ 3R และ 7R “แม้จำนวนขยะจะมีปริมาณเพิ่มมากขึ้น แต่การจัดการขยะก็ดีขึ้นและสามารถลดปริมาณของขยะลงได้ ด้วยหลักการ ของ 3R และ 7R” โดยในปัจจุบันมีการนิยมนำหลักแนวคิดในเรื่องของการจัดการขยะ ด้วยการคิดนวัตกรรมที่พัฒนามาจากหลักแนวคิดของ 3R ได้แก่ ลดการใช้ (Reduce) ใช้ซ้ำ (Reuse) รีไซเคิล (Recycle) ไปถึงหลัก 7R ได้แก่ กระบวนการคัดแยกขยะในชุมชนก่อนนำไปกำจัด โดยแบ่งออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่ ขยะอินทรีย์ ขยะรีไซเคิล ขยะอันตราย (ขยะสารพิษ) ขยะทั่วไป และยังผ่านกระบวนการของการคิดค้นที่โดยการนำกลับมาใช้ใหม่ให้เกิดประโยชน์และการเพิ่มมูลค่าโดยผ่านกิจกรรมต่างๆ เช่น การคัดแยกหรือคัดกรองเพื่อขายให้กับร้านรับซื้อของเก่าหรือชาเล้ง ธนาคารขยะ กิจกรรมขยะแลกไข่ และตลาดนัดขยะมูลฝอยของชุมชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีโครงการเข้าร่วม เป็นต้น เพื่อเป็นการใช้ประโยชน์จากขยะให้ถึงที่สุดและลดปริมาณขยะในชุมชนลงได้ ด้วยการร่วมมือร่วมใจให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมขึ้นในสังคมหรือชุมชน สิ่งที่มาคือกระบวนการสร้างการมีส่วนร่วม 4 ด้าน ได้แก่ 1) ร่วมวางแผน เพื่อเสนอความต้องการ/ปัญหา และสรุปเป็นกิจกรรม 2) ร่วมดำเนินการ คือการร่วมแรง ร่วมใจ 3) ร่วมติดตามประเมินผล เป็นการร่วมกันของทั้งชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการร่วมกันตรวจสอบผลการดำเนินการว่าเป็นไปตามที่คาดหวังหรือไม่ และ 4) ร่วมใช้และรับผลประโยชน์ เป็นการร่วมกันใช้ประโยชน์อันเกิดขึ้น รวมทั้งการร่วมกันดูแลรักษา ซึ่งหากชุมชนสามารถที่จะดำเนินการตามกระบวนการมีส่วนร่วมดังกล่าวได้อย่างสมบูรณ์แบบ ก็จะนำไปสู่การพัฒนาสังคมและพัฒนาชุมชน เพื่อความเป็นอยู่ของชุมชนที่ยั่งยืน

รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการระดับชาติ (Proceedings) ครั้งที่ 10 เรื่อง “เอกบุรุษลันนา ครุบาบุคคลสำคัญของโลก”
“Ekkaburut Lanna The Great Kruba; One of the World's” Great Personalities” วันที่ 2 มีนาคม 2567

เอกสารอ้างอิง

กรมควบคุมมลพิษ,(2547) การจัดการขยะมูลฝอยชุมชนอย่างครบวงจร : คู่มือสำหรับผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ครุสภาลาดพร้าว.

กรมควบคุมมลพิษ,(2551) คู่มือแนวทางการลด คัดแยก และใช้ประโยชน์ขยะมูลฝอย สำหรับอาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหมู่บ้าน, กรุงเทพฯ : บริษัท รุ่งศิลป์การพิมพ์ (1997) จำกัด.

จินตวีร์ เกษมสุข. (2554). การสื่อสารกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,

นายศิลป์ เชี่ยวชาญพิพัฒน์ และคณะ, **การบริหาร**, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๗), หน้า ๘๗.

ทิวา ประสุพรรณ และคณะ,(2559) การจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และชุมชน

ตำบลบ้านแล้ง อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง, วารสารวิจัยและพัฒนา วไลยอลงกรณ์ในพระนามาธิปไตย ราชบัณฑิตยสถานและสังคมศาสตร์, หน้า 45-60.

ประเวศ วะสี, **ประชาคมตำบล**, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มติชน, ๒๕๔๑), หน้า ๙-๑๐.

ยุพาพร รูปงาม. (2545). **การมีส่วนร่วมของข้าราชการสำนักงานงบประมาณ ในการปฏิรูป ระบบราชการ**. ภาคนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

วชิรวรรณ งามละม่อม. (2558). แนวคิดในการพัฒนาชุมชน. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://learningofpublic.blogspot.com/2015/11/blog-post.html#more>, 3 กุมภาพันธ์ ๒๕๖7.

Egkapong Sarnnoi, Issues of Laws on Protection of Intangible Cultural Heritage (Bangkok: Doctor of Laws,2017), 78.